

I den lilla byn Skålan tycks ingenting vara omöjligt. Här driver byrådet förskola, lunchrestaurang och sedan ett år också Jämtland-Härjedalens första självbetjäningsbutik.

TEXT OCH FOTO MI EDVINSSON

HANDLINGSKRAFT. Eldsjälar i Skålans byråd: Lena Wagenius, Lena Backskog Karlström, Gillis Wikander.

LUNCH. Förskolebarnen och personalen samsas om Skålans lunchrestaurang med andra bybor.

EGEN FÄRJA. Byrådet har även ordnat en färja över älven Ljungan.

ANSTÄLLDA. Majlis Handler och Natalie de Groot sköter beställningar och upppackning av varor på deltid.

BRETT UTBUD. I Skålans självbetjäningsbutik finns gott om varor.

Skålans 5 bästa tips

- 1 Bysamverkan** med en enda styrelse för samtliga föreningar. Det blir färre möten, lättare att rekrytera och att få folk att dra åt samma håll.
- 2 Använd avlönad** arbetskraft i nödvändiga funktioner.
- 3 Ha fler** deltidsanställda i stället för några få heltidsanställda. Då finns det alltid någon erfaren som kan täcka upp vid frånvaro.
- 4 Håll koll** på alla bidrag som finns, som aktivitetsstöd, fonder och stiftelser, projektpengar med mera. Sök allt!
- 5 Tajma ansökningarna** så att pengarna utbetalas i rätt tid, medan offerter fortfarande gäller eller då fakturor ska betalas.

Här finns allt från förskola och affär till lunchrestaurang

Skålan är mästare på byautveckling!

En smartphone, en app och svenskt bank-ID är allt som behövs för att handla i jämtländska Skålans nya affär. På ett blygsamt antal kvadratmeter erbjuds ett brett utbud av färskvaror, torrvaror, frysvaror och hygienartiklar.

Öppet dygnet runt

I augusti 2019 klev den första kunden över tröskeln och sedan dess har man kunnat handla dygnet runt.

– I början var omsättningen lite lägre än vi trott men nu har den ökat med 100 procent till 4 000 kronor om dagen. Nu har folk upptäckt att sådant som de behöver faktiskt finns

här, säger Bengt Karlström, kassör i Skålans Byråd.

Självbetjäningskassan ser ut som i vilken annan livsmedelsbutik som helst. Här finns pekskärm, väg och terminal för kortbetalning. Som en extra service finns en mikrovågsugn för den som vill värma färdigmat på plats. Övervakningskameror borgar för att kunderna sköter sig.

Att behöva åka fyra mil tur och retur om mjölken tar slut är inte roligt men det var Skålanbornas verklighet i drygt tio år.

Byn ligger i Bergs kommun nära Klövsjöfjällen vid älven Ljungan. En ny butik har stått högt på önske-

listan men i en by med 150 invånare är det svårt att få ekonomin att gå ihop.

Idén som ledde till handling föddes när Bengt rådde läsa en artikel om självbetjäningsbutiker i södra Sverige. Var detta lösningen för Skålan? Det måste provas!

I brist på färdiga koncept och prisvärda paketslösningar för pyttesmå butiker måste Skålan sy ihop sin egen modell.

– Jag kontaktade olika företag i lä-

net för att se vad de kunde erbjuda vad gällde system för kassa, uppläsning och annat, säger Bengt.

“Vi lyckades plocka ihop det vi behövde till acceptabla priser och sökte pengar från länsstyrelsen”

– Vi lyckades plocka ihop det vi behövde till acceptabla priser och sökte pengar från länsstyrelsen. De såg vår idé som ett intressant pilotprojekt och beviljade oss 459 000 kronor till teknik och butiksinnredning, fortsätter han.

Ett överflödigt utrymme i den redan uppvärmda bygdegården blev en lämplig butiklokal och Byrådet an-

ställde två personer på sammanlagt en halvtid för att sköta beställningar och ta emot leveranser.

– Ideella krafter fungerar inte för detta. Leveranserna kommer ett par gånger i veckan och det tar tid att lära sig hur man beställer. Jag minns en gång i början. Vi trodde att vi hade beställt åtta falukorvsringar men i stället kom det åtta lådor. Det blev mycket Stroganoff i lunchrestaurangen en period, säger Bengt.

Butiken är bara en i raden av flera stora satsningar i Skålan. Förra året korades byrådet till Årets kooperativ.

För sex år sedan ordnade de eget fi-

bernat, dessförinnan förskola. Kommunen hade redan lagt ner skolan men när förskolan skulle gå samma väg valde Byrådet att starta fristående förskola och fritidshem i bygdegårdens utbyggda lokaler. I dag går här nio förskolebarn och åtta fritidsbarn.

Minimalt matsvinn

Lunchrestaurangen öppnade som en naturlig följd av förskolan. När mat ändå måste lagas till barnen kunde ju även andra få komma hit och äta.

Den nya livsmedelsbutiken fullbordar ett smart kretslopp som minimerar matsvinnet. Fläckig frukt blir

till fruktsallad i förskolan. Butiksvaror som närmar sig utgångsdatum tillagas i restaurangköket. Lunch som blir över fryses in i portionsförpackningar och säljs i butiken.

Alla delaktiga i samtliga beslut

Byrådet är en ekonomisk förening och avlönar dem som jobbar i byns verksamheter. I Skålan finns även flera ideella föreningar, till exempel korpen som ordnar skidspår och tisdagsgymna. Det händer mycket här.

Hemligheten bakom den lyckade utvecklingen tror Bengt är att Byrådet och alla de andra föreningarna

har en och samma styrelse.

– Det betyder att alla är delaktiga i samtliga beslut. Då kan ingen titta snett på någon annan förening, säger Bengt.

– Det blir också mycket färre möten och lätt att rekrytera folk, säger Gillis Wikander, byns IT-ansvariga.

Det stora projekt som står näst i tur handlar om reservkraft till bygdegården i händelse av kris. Visionen är att producera vätgas till bränsleceller med hjälp av husets solpaneler.

– Vi undersöker saken nu. Det skulle bli helt utsläppsfritt, säger Gillis. ■